

Основними векторами розвитку міграційної політики України в контексті співпраці з ЄС мають стати: розвиток співробітництва у сфері освіти і мобільності працівників; активізація діалогу з питань захисту прав трудових мігрантів; створення можливостей для гідної зайнятості в Україні, стимулювання створення робочих місць з високою оплатою праці; приведення законодавства про працю у частині трудової міграції і мобільності працівників у відповідність до міжнародних трудових норм і директив ЄС; спільне запровадження ефективної та превентивної політики щодо боротьби з нелегальною міграцією та торгівлею людьми; створення інфраструктури для розміщення біженців і внутрішньо переміщених осіб – громадян України.

Для України необхідно спрямувати зусилля на модернізацію ринків праці шляхом сприяння мобільності робочої сили, розвиток знань і навичок упродовж життя з метою розширення можливостей працевлаштування, поліпшення співвідношення між попитом і пропозицією на ринках праці.

Література

1. Communication from the Commission Europe 2020 – A strategy for smart, sustainable and inclusive growth, COM (2010) 2020 of 3 March 2010; European Council Conclusions of 17 June 2010.
2. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Towards a job-rich recovery, COM (2012) 173 final, Strasbourg, 18.4.2012.
3. Знайти роботу в Німеччині: нова програма для іноземців. – Доступний з: <http://www.dw.com/uk/>
4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони Верховна Рада України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

Зеленко О.О., канд. екон. наук, доцент
Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля
м. Северодонецьк

РЕГІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ДІАЛОГУ В УКРАЇНІ

У більшості країн світу соціальний діалог розглядається суто у контексті соціально-трудова взаємовідносин між робітником, роботодавцем та державою. Натомість, як вдало відзначила Л. Ярова [1, с. 40], в Україні соціальний діалог – це система взаємовідносин з приводу регулювання трудових та інших безпосередньо пов'язаних з ними взаємовідносин. Продовжуючи думку Л. Ярової можна стверджувати, що соціальний діалог – це специфічна форма комунікаційного процесу між двома або більше сторонами у будь-якій сфері життєдіяльності, яка дозволяє дійти консенсусу щодо вирішення питань соціально-економічного розвитку суспільства [2, с. 85].

Соціальний діалог в Україні вийшов за межі суто соціально-трудова взаємовідносин. Сьогодні це взаємовідносини між самими бізнес структурами, між різними групами громади, між державними органами влади та органами місцевого самоврядування, пов'язані з вирішення соціально-економічних

проблем щодо підвищення добробуту людей на окремо взятому підприємстві, у регіоні, чи у країні загалом.

Спроби сформувані певні моделі соціального діалогу в Україні вже були представлені у вітчизняній науковій літературі. Зокрема, розглядаючи проблему у законодавчо-правовому полі, О. Петроє [11] формує модель, що містить 4 рівні: локальний, місцевий (на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці регіону), регіональний та національний рівень. На думку автора, українська модель соціального діалогу є достатньо складною, але у той же час недосконалою: всі рівні соціального діалогу мають бути однаково розвинуті, але цієї умови ще не виконано.

Останнім часом дуже швидкими темпами у світі та у вітчизняній економічній теорії розвивається теорія регіоналізму, згідно з якою регіон виступає не просто як адміністративна одиниця країни, а як незалежний хазяйнуючий суб'єкт економічної діяльності, що вступає у економічні взаємовідносини з іншими регіонами, державами світу. Тому, проаналізувавши всі результати попередніх досліджень, пропонуємо регіональну модель соціального діалогу в Україні (рис. 1.).

Рис. 1. Регіональна модель формування соціального діалогу в Україні.

Джерело: сформовано автором

Регіональна модель соціального діалогу, представлена на рис. 1., має три рівні:

1) локальний та міжособистісний рівень: дуже часто ці два рівні соціального діалогу фактично співпадають, тому що у межах окремого підприємства дійсно діалог найчастіше відбувається між окремими визначеними заздалегідь особами; якщо підприємство невеликих розмірів і профспілка робітників там попросту відсутня, то автоматично на локальному рівні формується міжособистісний соціальний діалог. Крім того міжособистісний діалог виникає у процесі пошуку підприємством необхідних кадрів на ринку праці, іноді – це спілкування з клієнтами (конфлікти з приводу якості продукції, обслуговування, тощо);

2) міжгалузевий рівень: на рівні регіону найчастіше відбувається активна взаємодія зі своїми партнерами, постачальниками, контрагентами, профспілками та іншими НУО стосовно належної організації спільної економічної діяльності яка влаштовуватиме і представників споріднених галузей і ваших найманих

працівників і працівників підприємства-партнера і, нарешті, місцеву громаду. У разі виникнення конфліктних ситуацій соціальний діалог має узгодити інтереси всіх учасників і зацікавлених сторін;

3) регіональний та міжнародний рівень: Україна сьогодні активно співпрацює з різноманітними міжнародними донорськими організаціями, з різноманітними програмами технічної допомоги регіонального розвитку та місцевого самоврядування, особливо це відчутно у прикордонних регіонах України, у тому числі у Луганській і Донецькій областях. Представники таких міжнародних організацій активно працюють саме на регіональному рівні, надаючи матеріальну, технічну допомогу та формуючи якісно новий діалог між громадою, органами влади, бізнесом, неурядовими організаціями з метою генерації якісно нових ініціатив щодо врегулювання всіх інтересів суб'єктів соціально-економічних взаємовідносин регіону.

Основною метою формування та реалізації соціального діалогу є підвищення рівня та якості життя населення регіону, країни, людства вцілому. Одним з індикаторів, що характеризує рівень та якість життя є інтегральний показник – індекс людського розвитку (ІЛР). В основу розрахунку ІЛР покладено очікувану тривалість життя при народженні, освіту (тривалість навчання) та рівень добробуту у суспільстві (ВВП на душу населення). За результатами дослідження ООН у 2015 році [4, с. 28-29] Україна посідає тільки 81 сходинку. А от серед регіонів лідерами за індексом регіонального людського розвитку в 2014 р. за даними інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи [5], лідерами є Харківська та Чернівецька області; останнє місце посідали Херсонська, Житомирська та Кіровоградська області. Із зрозумілих причин Луганська та Донецька області взагалі не бралися до розрахунку.

Запропонована регіональна модель формування соціального діалогу може стати ефективним інструментом для усвідомлення всіх особливостей впровадження даного процесу на регіональному рівні та у подальшому сприятиме налагодженню взаємовідносин між владою, бізнесом та громадою на рівні кожного регіону, що у результаті дасть можливість «вирівняти» ситуацію щодо показників людського розвитку між усіма областями України, а саму країну підняти у рейтингу ІЛР на більш високу позицію серед усіх держав світу.

Література

1. Яровая Л. В. Украинская модель социального диалога в контексте европейской политики / Л. В. Яровая // Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. – 2010 – Вип.112. Серія «Політологія» - С. 39-43.
2. Зеленко О. О. Роль соціального діалогу у контексті соціально-економічного розвитку суспільства / О. О. Зеленко // Часопис економічних реформ. – 2014 - № 1 (13) – С. 82-87.
3. Петрос О. М. Поняття «діалог» у термінологічній традиції зарубіжної та вітчизняної наукової думки. [Електронний ресурс] / О. М. Петрос // Державне управління: теорія та практика. Електронне наукове фахове видання. – 2011. - № 12. – Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/>
4. Доклад о человеческом развитии 2015 «Труд во имя человеческого развития» ООН: перевод с англ. – М: Весь мир, 2015 – 48 с.
5. Інтегральний індекс регіонального людського розвитку за 2014 р. [Електронний ресурс] // Офіційний сайт інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи. – Режим доступу: http://idss.org.ua/ukr_index.html